

**Uunga siunnersuut: Inatsisartunut qinersisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. xx,
xx. xxx 2020-imeersoq.
pillugu**

Inatsisinut Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneerneqarneranut

ISUMALIUTISSIISUTAA

Ataatsimiititaliap suliarinninnermini ilaasortarai

Inatsisartunut ilaasortaq Anders Olsen, Siumut, Siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Mariane Paviasen, Inuit Ataqtigiiit, Siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Aleqa Hammond, Nunatta Qitornai
Inatsisartunut ilaasortaq Rachel H. Ingemann, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Stine Egede, Inuit Ataqtigiiit

Ulloq 13. oktober 2020-mi siullermeerinninnerup kingorna siunnersuut ataatsimiititaliamit misissorneqarpoq.

1. Siunnersuutip imarisai siunertaalu

Siunnersuutikkut siunertarinqarpoq inatsisip oqaasertaasa nutaamik aaqqissuunneqarlutik nutarterneqarnissaat, oqaatsinik nutarterineq, ilanngullugu inatsisip oqaasertaanni taaguutinik naleqqussaaneq, nassuiaatinik nutarterineq kiisalu nakkutigisaasumik qinersivikkuunngikkaluarluni qarasaasiakkut allakkatigut taasisinnaanermut tunngavissiiinissaq.

2. Siunnersuutip Inatsisartuni siullermeerneqarnera

Siullermeerinninnermi qarasaasiakkoorlugu allakkatigut taasisinnaanerp periarfissiisutai aallaavittut soqutigineqarput, tamanna pingaartumik Kalaallit Nunaanni attaveqatigiinnikkut inissisimaneq eqqarsaatigalugu. Soqutiginninnerli taanna qarasaasiakkut qinersisinnaanerp uloriaanaatigisinnaasaasa amerlasuunit isumakulunnartinneqarnerannik ilaqartinneqarpoq. Tamanna innuttaasut attaveqaatinik patajaatsunik atugassaqartitaanerat kiisalu qinersinerup attaveqaatitigut peqquserluuteqartartunit "hackerinit" sunniivigineqarsinnaanera eqqarsaatigalugit.

Aammattaaq qarasaasiakkut attaveqaatitigut taasinerit pillugit paasissutissat siaruarterneqarsinnaanerit isumakuluutigalugu oqaaseqartoqarpoq.

Innuttaasut qinersinerni peqataasartut ikiliartornerannik isumakuluutiginnilluni oqaluserinninnermi oqaaseqartoqarpoq. Taamatutaaq innuttaasut assigiinngitsut pissutsit piviusut naapertorlugit taasinissamut assigiimmik periarfissinneqarnissaat siamasissumik pingaartinneqarpoq, taamaalilluni assersuutigalugu kilisaammi avataasiortuulluni suliffeqarneq imaluunniit napparsimavimmi uninnganeq taasisinnaanermut ajoqutaasariaqarani.

Tamatuma saniatigut, nunanit allanit nuuttut aatsaat ukiuni marlunni imaluunniit tallimani nunami najugaqareerunik taasisinnaatitaalersinneqarnerat kiisalu nuuttut nuunnerminniit ingerlaannartumik taasisinnaatitaalersinnaanerit isummerfigeqqullugu oqaluserinninnermi ataatsimiititaliamut kaammattuutigineqarpoq.

3. Siunnersuutip teknikikkut ilusilerneqarnera

Siunnersuummi § 14. imm. 6, oqaaseqatigiik kingulleq ima oqaasertalerneqarsimavoq:

”Partiit qinigassanngortitsinermik akuersissutaat partiinut nalunaarsuiffiit assilinerneqarnerisa atsiornernik immikkoortup aallaqqaataanit aaneqartunik ilaqartillugit nassiunneqarnerisigut pisinnaapput.”

Taamaalilluni oqaasertalerneqarsimanera kukkuneruvoq: “immikkoortup aallaqqaataanit”-mik allaqqanani ima allaqqasussaasimagaluarpoq “oqaaseqatigiinnit siullernit”.

Siunnersuummi §62, imm. 3, ima oqaasertalerneqarsimavoq:

”Imm. 1-imi aamma 2-mik unioqqutitsineq Kalaallit Nunaannut pinerluttulerinermut inatsimmi aalajangersakkat malillugit pineqaatissiivigineqarsinnaapput.”

Kisianniuna § 62, imm. 1 aamma 2, § 63-imi unioqqutitsisoqarnerani pineqaatissiisoqarsinnaanerani aalajangersaasumi ilaatinneqareersut. Taamaammatt § 62, imm. 3 pisariaqanngilaq peerneqartariaqarlunilu.

Siunnersuummi § 2, imm. 1, nr. 1, ima oqaasertalerneqarsimavoq:

”§ 2. Inuit tulliuttut Kalaallit Nunaata avataani najugaqarallartut Inatsisartunut qinersisinnaatitaapput § 1-imi piumasarineqartut, aalajangersimasumik najugaqarnissamik piumasaqaat eqqaassanngikkaanni, naammassisimagunikkat:
1) *Inuit ilinniagaqarlutik Kalaallit Nunaata avataaniittut.”*

Inatsimmut nassuiaatini aalajangersagaq pillugu ima allassimasoqarpoq:

”Ilinniartitaaneq nunami pineqartumioqartussanit akuerisaassaaq, aammalu minnerpaamik qaammatinik 6-inik sivisussuseqassalluni. Taamaalilluni sivikinnerusumik pikkorissarnerit tamatuma avataaniippat. Piffissaq tamakkerlugu ilinniartitaaneq tassani pineqassasoq piumasagaatigineqanngilaq. Aallaaviatigut Danmarkimi ilinniartitaanerit SU-mik pisinnaatitaaffigineqartut pineqartunut ilaassapput, kisianni aamma ilinniartitaanerit SU-mik pisinnaatitaaffigineqanngitsut ataasiakkaatigut naliliineq malillugu aalajangersakkami ilaatinneqarsinnaapput. Assersuutigalugu timmisartortartunngorniarneq SU-mik pisinnaatitaaffigineqanngilaq.”¹

Ilinniarterup minnerpaamik qaammatini arfinilinni sivisussuseqarnissaanik inatsimmut nassuiaatini piumasagaat, tamatumalu saniatigut nunami allami pineqartumi oqartussanit akuerineqartussaana inatsimmi aalajangersakkami allassimannilaq. Piumasagaat avaqqunneqarsinnaassanngippat aalajangersakkap oqaasertalerneqarneranut ilanngunneqartariaqarpoq.

Tamanna tunngavigalugu **ataatsimiititaliap qinnutigissavaa** Naalakkersuisut siunnersuutip pingajussaaneerineqannginnerani allannguutissatut siunnersuummik pissutsinik taakkuninnga iluarsiiisuteqarfiusmik saqqummiussissasut.

4. Naalakkersuisunut saaffiginninneq

Naalakkersuisut isertuussisussaataaneq pillugu allagaat kiisalu Justitsministeriaqarfiup tamatumunnga akissutaa ataatsimiititaliamit allakkatigut 20. oktober 2020-meersutigut Naalakkersuisunut qinnutigineqarput. Naalakkersuisut allakkatigut 23. oktober 2020-meersutigut tamatumunnga akissuteqarput. Ataatsimiititaliap allagaa Naalakkersuisullu akissutaat ilanngussaq 1-itut 2-tullu ilanngunneqarput.

5. Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninera

5. 1 Qinersisinnaatitaaneq

5.1.1 kikkut ullumikkut taasisinnaatitaappat

Ullumikkut inuit danskisut innuitaassusillit taasisinnaatitaapput (tassa danskisut innuttaassusillit), 18-inik ukioqalereersimasut, qinersinerlu sioqqullugu minnerpaamik qaammatini arfinilinni Kalaallit Nunaanni aalajangersimasumik najugaqarsimasut, tak. siunnersuummi § 1. Taamatuttaaq inuit Kalaallit Nunaata avataani najugaqarallartut § 2, imm. 1-imi aamma imm. 2-mi taaneqartut Kalaallit Nunaata avataanut nuunngikkallarnerminni

¹ Siunnersuummut nassuiaatini qupp. 44.

Kalaallit Nunaanni minnerpaamik ukiuni marlunni aalajangersimasumik najugaqartutut nalunaarsorneqarsimagunik taasisinnaatitaapput. Ilinniagaqarluni napparsimalluniluunniit katsorsartilluni najugaqarnerit tassaapput najugaqarallernerit matumani pineqartut. Tamanna aamma malittarisassani atuuttuni allassimavoq.

Ataatsimiititaliap paasinninnera malillugu pineqartut nunatta avataani najugaqarallarnerminni piginnaatitaaffiit atuutereersut naapertorlugit taasisinnaatitaanerminnik attassiinnarsinnaareernerattut tamanna paasineqassaaq, najugaqarallarnermullu tunngaviusup naanera ilutigalugu uterunik Kalaallit Nunaannut uternerminni tamatumingga attassiinnarsinnaallutik. Tassami Kalaallit Nunaata avataanut nuunnerminni taasisinnaatitaanertik annaasimangik-kunikku, sulit taasisinnaatitaasussaapput.

5.1.2 Qinersisinnaatitaaneq eqqarsaatigalugu allannguutit suut siunnersuummit nassatari- negarpat:

Inuit Kalaallit Nunaata avataani najugaqarallareerlutik najugaqarallarnermut tunngaviusup naanerata kingorna qaammatit arfinillit qaangiutinnginneranni Kalaallit Nunaannut utertut §2, imm. 4 malillugu qinersisinnaanerminnik attassiinnarsinnaalernerat malittarisassanut atuuttunut sanilliullugu allaanerussutaavoq. Ataatsimiititaliap allannguummik paasinninnera malillugu inuit Kalaallit Nunaata avataani najugaqarallarnermut tunngaviusup naaneraniit qaammatit arfinillit pallillugit nunatta avataaniittut qinersisinnaatitaanerminnik attassiinnarsinnaapput.

5.1.3 Siunnersuutit siullermeerinninnermi saqqummiunneqartut:

Siullermeerinninnermi Kalaallit nunaannut nuuttut qaqugukkut qinersisinnaatitaalertarnerisa allanngortinneqarsinnaanerannik, taamaalillutit nunamut nuuttut aatsaat ukiut marluk kiisalu tallimat qaangiunnerini qinersisinnaatitaalersinnaanerannik kiisalu nuunnermiit ingerlaanartumik qinersisinnaatitaalersinnaanerannik ataatsimiititaliaq suliarinninnermini isummerfiginnissasoq siunnersuutigineqarpoq.

Tassunga tunngatillugu ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq malittarisassat atuuttut assigiimmik piginnaatitaaffeqartitsisuummata, taamaalillutik Naalagaaffeqatigiinni danskisut innuttaassuseqartut – nagguik apeqqutaatinnagu – Danmarkimut, Savalimmiunut imaluunniit Kalaallit Nunaannut nuunnermi kingorna qaammatit arfinillit qaangiunneranni qinersisinnaatitaalertarlutik. Assersuutigalugu inuk Danmarkimi inunngornikoq piffissami qanoq sivistigisimanersumi Kalaallit Nunaanni imaluunniit Savalimmiuni najugaqartutut nalunaarsorneqarsimariarluni Danmarkimut nooqqittoq, aatsaat qaammatit arfinillit qaangiunneranni qinersisinnaatitaalissaaq. Ataatsimiititaliap paasinninnera malillugu Naalagaaffeqatigiit iluanni piginnaatitaaffiit inissisimanerannik taassuminnga allannguinuq ajornartorsiutinik nassataqassaaq.

Inatsisitigut inissisimanermik, naalagaaffeqatigiinni innuttaasut naalagaaffeqatigiinni nunamit allamit nuuttut aatsaat ukuit marluk tallimalluunniit qaangiunneranni Inatsisartunut taasisinnaatitaalersitsillunilu qinigassanngortissinnaalersitsisumik atuutilersitsineq Kalaallit Nunaata Naalagaaffiit Peqatigiit innuttaasut Naalackersuinikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit Isumaqatigiisuutaat naapertorlugu nunat tamat akornanni pisussaaffinnik unioqqutitsinertut nalilertariaqarsorinarpoq.

Isumaqatigiisummi artikel 25 kiisalu artikel 2 malillugit innuttaasoq kinaluunniit nuna nagguik tunngavigalugu assigiinngisitsiffiunngitsumik naapertuutinnngitsumillu killilersuiffiqineqarani makkuninnga pisinnaatitaaffeqarpoq:

- Pisortat susassaqarfiinik isumaginninnermi toqqaannartumik sinniisulluunniit qinikkat aqputigalugit peqataanissamut.
- Nalinginnaasumik naligiimmillu taasisinnaatitaaneq aammalu isertuussamik taasisitsineq, qinersisut piimasaannik kiffaanngissuseqartumik ersersitsisoq, tunngavigalugit qinersinerni piffissap ingerlanerani aalajangersimasumik uteqqiattuni taasinissamut qinerneqarnissamullu.

5.2 Qinersiviup avataani taasisinnaatitaanermut siunnersuutip periarfissiisutai

§ 34 malillugu qinersisartup kialuunniit Kalaallit Nunaanni kommunini tamani innuttaasut nalunaarsorsimaffianni nalunaarsorsimasup sioqqutsisumik taasisinnaanerani pingaarnertut malittarisassiisummik saneqqutsisumik § 35-mi aalajangersaasoqarpoq. Siullermeerinninnermi oqallisiginnineq tunngavigalugu makku immikkut oqaatigissallugit ataatsimiititaliaq tunngavissaqarsorivoq:

Siunnersuummi § 35, imm. 1 malillugu qinersisartut napparsimmavimmi imaluunniit peqqissartarfimmi paaqqinnittarfimmiluunniit allami uninngasut, napparsimavimmi uninngaffigisaminniluunniit sioqqutsisumik taasisinnaapput. Tamanna aamma malittarisassat atuuttut malillugit atuuppoq, Taamaalilluni inatsisitigut inissisimanerup allannguuteqarneraniq nassataqanngilaq.

Taamatuttaaq § 35, imm. 7 malillugu qinersisartut umiarsuarni Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartuniittut umiarsuup naalagaanut sioqqutsisumik taasisinnaapput. Tamannattaq malittarisassat atuuttut malillugit atuuppoq, piginnaatitaaffitsigullu inissisimanerup allannguuteqarneraniq nassataqarani.

Taamaattorli § 36-imi inatsisitigut inissisimanermut atuuttumut sanilliullugu nutaatut aalajangersarneqarpoq qinersisartut napparsimanertik angallarunnertilluunniit pissutigalugu taasivissamut ornigussinnaanngitsut angerlarsimaffimmini sioqqutsisumik taasisinnaasut, sumiiffinni § 35-mi taaneqartuni taasinissaminnut periarfissaqanngikkunik.

5.3 Kalaallit Nunaata iluani nuunnermi taasisinnaaneq

Siunnersuummi § 22, imm. 2-4 malillugit inuit qinersinissaq sioqqullugu kingusinnerpaamik sapaatit akunneri arfinillit kommunimut nuussimasut qinersinnaasut allattorsimaffianni ilaatinneqassapput. Qinersinissaq sioqqullugu sapaatip akunnerisa arfinillit kingullit iluanni nuussimasut najugarisimasami qinersinnaasut allattorsimaffianni ilaatinneqassapput. Aalajangersagarli taanna siunnersuummi §34 isiginiarlugu atuarneqassaaq. Taamaalillutik inuit taakku ullormi qinersivimmi najugarisimasaminni taasinissaminnut periarfissaqanngikkunik sioqqutsisumik taasisinnaapput. Tamannattaq malittarisassat taakku malittarisassat atuuttut malillugit atuutereerput, piginnaatitaaffitsigullu inissisimanerup allannguuteqarneranik nassataqaratik.

5.3 Qinersinermut Ataatsimiititaliap katitigaanera pillugu

Qinersinermut Ataatsimiititaliap katitigaanerata allanngortinneqarnera siunnersuummi nassatarineqassaaq, taamaalilluni Qinersinermut Ataatsimiititaliap siunissami Siulittaasup Naalakkersuisoqarfiani pisortamik siulittaasuusumik, Naalakkersuisut inatsilerinermut immikkoortortani pisortamik, kommuninit aallartitamik ataatsimik kiisalu biskoppimik ilaasortaqaalerluni. Allannguutit KANUKOKA-p atorunnaarsinneqarsimaneranik kiisalu Qinersinermut Ataatsimiititaliap inatsilerinikkut piginnaasanik nukittorsarneqarnissaanik kissaateqarnermik tunngaveqarput.

Ataatsimiititaliami ilaasortat sisamaassammata taasinerit amerlaqatigiinneranni siulittaasup taasinerata aalajangiisuusarnissaa siunnersuutigineqarpoq.

Ataatsimiititaliami pineqartumi inatsilerinikkut piginnaasaanik nukittorsaanissamik kissaateqarneq ataatsimiititaliamit aallaavittut pitsaasutut nalilernerqarpoq. Taamaattorli Siulittaasup Naalakkersuisoqarfiani pisortap ataatsimiititaliamik nakkutilliisunngornera allannguutit taakku marluk pissutsit piviusut malillugit nassatarissagaat oqaatigissallugu ataatsimiititaliamit tunngavissaqartinneqarpoq, tassami taanna aaqissuussaannikkut inatsilerinermut pisortamut toqqaannartumik pisortaammat, taamaalillunilu inatsilerinermut pisortaq taassuma ilitersuussutaanik malinnittussaalluni. Tamanna pissutigalugu allannguutissat siunnersuutigineqartut pitsaanngitsutut ataatsimiititaliamit isumaqarfigineqarput.

5.4 Qarasaasiakkut attaveqaatitigut taasisarneq pillugu

5.4.1 Taasinerup isertuunneqartussaanageranik kiisalu inatsimmi tunngaviusumi § 31, imm. 1-imik Justitsministeriaqarfup naliliinera:

Inatsimmi tunngaviusumi § 31, imm. 1, ima aalajangersaavoq ‘qinersisussat nammineerlutik isertortumillu taasinerisigut Inatsisartunut ilaasortat qinerneqartassapput’. Qinersinerup isertortuunissaata nassatarissavaa qinersisartut ataasiakkaat qanoq taasinerisa

paasineqarsinnaannginnissaa. Matumani aamma atuuppoq pineqartup taasinerani qanoq taasinerani allanit takuneqarsinnaassanngitsoq. Taamaattorli qinersisartutut (assersuutigalugu tappiitsuugaanni nukillaarnermilluunniit nappaateqarluni aalasinnaanngikkaanni) taasivisami krydsiliinissamut ikiorserneqarsinnaanermut akornuusiisutut aalajangersagaq isigineqarnikuunngilaq.

Qinersisartut, pissaanermik tigumminittunit, aapparisaq qanigisamilluunniit allanit ajortumik kinguneqartitsisoqarnissaanik annilaanngateqaratik namminneq paaseqatigiinnissutsertik tunngavigalugu taasisinnaanissaat aalajangersakkakut qulakkeerneqarpoq. Partiit qinigassanngortittulluunniit imminnik taasititsiniarlutik qinersisartunut akiliuteqarsinnaanerannik pinaveersaartitsinerumut tapertaavoq. Taamaalilluni aalajangersagaq qinersinerup naapertuuttuuneranik qulakkeerininnermut tapertaavoq, tassa innuttaasut qinersinerup inerneranik tatiginninnerannut akuersinerannullu.

Taava apeqqutaalerpoq Kalaallit Nunaanni Inatsisartunut qinersinerumut malittarisassanik, taasinerit isertuussaanginnerannik nassataqartunik Namminersorlutik Oqartussat aalajangersaasinnaanerannut inatsisit tunngaviusut akornusiinersut – tassa qinersisup taasinerata allanit malinnaaffigineqarsinnaalernissaanut, imaluunniit qinersisartut ataasiakkaat qanoq taasinerisa allatut iliorluni paasineqarsinnaalernissaanut.

Apeqqut taanna pillugu Justitsministeriaqarfimmiit nalilersuinerumik Naalakkersuisut pissarsisimapput.

Justitsministeriaqarfiup Naalakkersuisunut allakkiaani 29. oktober 2019-imeersumi ima allassimasoqarpoq:

”Isertortumik qinersisoqartarnissaanik piunasaqaammi qinersisartut taasinerminni kiffaanngissuseqarnissaat eqqarsaatigineqarpoq. Isertortumik qinersisoqartarnerani imaanngilaq qinersisartuq inunnit allanit sunnerneqarsinnaanngitsoq, kisiannili tamatumaa pineqartup qanoq taasisimaneranik qinersisartup uppersaasinnaanera pakkersimaarsinnaavaa, Poul Andersen, Danmarkip Naalagaaffiani Tunngaviusumik inatsit (1954), qupperneq 263 takuuk. Taamaalilluni isertuussinissamik piunasaqaatip qinersisartunik taasinerinillu eqqunngitsumik sunniiniarnerit pakkersimaarneqarput..

Isertortumik taasivisamik piunasaqaatit malitsigisaannik ilaatigut qinersisartuq taassumalu taasinerani ataqatigiissinneqassanngillat aamma inunnit allanit isigineqarani taasisoqassaaq.1 Avatangiisini nakkutigineqanngitsuni taasineq, assersuutigalugu internetikkut, isertortumik taasivisarnissanik qulakkeerininnissamut tunngatillugu ilaatigut unammillernartortaqarsinnaavoq. Assersuutigalugu suminganniilluunniit internetimut attavilimmit elektroniskiusumik atortoqarluni taasisoqarpat qinersisartup taasinerani inunnit allanit takuneqarsinnaassaaq soorluttaaq qinersisartuq taassumalu taasinerani imminnut attuumassute-

qartinneqarsinnaassasut. Tamatuma ilaatigut malitsigisaanik qinersisartog taasinermini inunnit allanit aningaasatigut allatigulluunniit pinngitsuiffigisinnaanngisaanik eqqunngitsumik sunnerneqariataarsinnaavoq imaluunniit eqqunngitsumik tatineqariataarsinnaavoq. Qinersisartup taasiner allanit paasineqarsinnaanera taamaallaat qinersisartumik sunniinermik malitseqar-sinnaasoq aamma eqqarsaatigineqarsinnaavoq.

”Tunngaviusumik inatsimmi § 31, imm. 1 Folketinginngitsumut qinersinerni allani atuutsinneqassanersoq pillugu apeqqut naalagaaffimmi inatsisit pillugit atuakkiani sammineqartil-lugu takuneqarsinnaanngilaq. Aamma aalajangersagaq Folketingimuunngitsoq qinersinerni allani atorneqarsinnaanersoq isummerfigissallugu tunngavissaqanngilaq. Akerlianik aalajangersakkami oqaaseqatigiit tunngavigalugit aalajangersagaq taamaallaat Folketingimut qinersinermi atorne-qarsinnaasutut isumaqarfigineqarpoq. Tamanna tunngavigalugu aalajangersagaq Inatsisartunut qinersinermi atorneqarsinnaanngitsoq ilimagineqarpoq.

Kalaallit Nunaata Kalaallit Nunaata iluani aqutsinermut tunngatillugu aaqqinernut, Namminer-sornerulerneq pillugu inatsimmi § 4 aamma Namminersorneq pillugu inatsimmi § 23, imm. 3 takukkit, pisinnaatitaaffiit tigunikuuai. Namminersorneq pillugu inatsimmi § 1 naapertorlugu Namminersorlutik Oqartussat suliassaqaarfiiit tiguneqarsimasut iluanni inatsisiliortussatut aamma inatsisinik atortitsisussatut pisinnaatinneqarput. Taamaalillutik Inatsisartut, Inatsisartut inatsisaan-nik Inatsisartunut qinersinerni qinerseriaatsimik aalajangersaaffiusut akuersissuteqarnissaminnut pisinnaatinneqarput.

Naak tunngavilersuutigineqartut tunngavigalugit Inatsisartunut qinersineq Tunngaviusumik inatsimmi § 31, imm. 1-imi isertortumik qinersineq pillugu piumasaqaammut ilaatinneqartutut naatsorsuutigineqanngikkaluartoq - soorlu piumasaqaatit pillugit eqqarsaatiginninnerit oqaatigine-qartut allassimagaluartut - tamanna isertortumik taasineq pillugu tunngavinnik tunngaviusumik allannguisinnaanermut pissutissiisinnaasoq oqaatigineqassaaq. Naalakkersuisut aamma Inatsisartut tamanna pillugu sukumiinerusumik eqqarsaatersortussaapput.”

Naak Namminersorlutik Oqartussat taasinerup isertuunneqarnissaanik inatsimmit tunngaviusumi piumasaqaammut pituttorsimanngikkaluartut, ilumut tamatuminnga saneqqut-sisoqassanersoq sukumiisumik isumaliutigilluaqqaartariaqartoq oqaatigissallugu ataatsimiititaliamit tunngavissaqarsorineqarpoq.

5.4.2 Siunnersuummi isertuussisussaatitaanermik naliliineq:

Siunnersuummut nassuiaatini ima allassimasoqarpoq:

”Inatsimmik piareersaalluni suliaqarnermut atatillugu Naalakkersuisutnunani avannarlerni allani isumassarsiorniarsimapput. Nunat Finland, Åland, Sverige, Norge, Danmark, Savalimmiutaamma Island qiviarutsigu, misilittagarineqarpoq isertuussinerup periarfissiinerullu imminnut attuumassuteqarnerat assigiinngitsumik pingaaruteqartinneqartoq.

Isertuussisarneq aammalu atoruminassuseqartitsineq nunani avannarlerni assigiinngitsumik nalilerneqartarput. Norgemi, Sverigemi, Ålandimi aamma Finlandimi assigiimmik naliliisoqartarpoq. Danmarkimi, Islandimi, Savalimmiuni aamma Kalaallit Nunaanni allatut naliliisoqartarpoq. Naliliisarnermi Norgemi, Sverigemi, ÅlandimiaammaFinlandimi atorneqartumi, ulloq qinersiviusoq sioqqullugu taasinissamut avatangiisinakkutigineqanngitsuni taasinissamut periarfissiisoqarpoq. Tamatumunnga siunertaavoq atoruminarnerulersitsinissaq, tamannalu ilaatigut isertuussinissap qulakkeernissaa pilliutigalugu pisarpoq. Naliliisarnermi Danmarkimi, Islandimi, Savalimmiuni aamma Kalaallit Nunaanni atorneqartumi, ulloq qinersiviusoq sioqqullugu taasinissamut avatangiisini nakkutigineqanngitsuni taasinissaq periarfissiissutigineqanngilaq. Tamatumunnga siunertaavoq isertuussinissap qulakkeerneqarnerunissaa, tamannalu atoruminarnerulersitsinissaq ilaatigut pilliutigalugu pisarpoq.

Maannamut Kalaallit Nunaata naliliisarneq Danmarkimi, Islandimi aamma Savalimmiuni atorneqartoq malippaa. Siunnersuummi siunnerfigineqarpoq Kalaallit Nunaata naliliisarneq Norgemi, Sverigemi, ÅlandimiaammaFinlandimi atorneqartoq malissagaa. Tamatumunnga tunngavilersuutaavoq, isertuussinerup atoruminartitsinerullu akornanni oqimaalutaanerup nunamut siammarsimasunik innuttaqartumut, Kalaallit Nunaanni atuuttumut, naleqqunneruna.”²

”Nunani taasinissamut avatangiisini nakkutigineqanngitsuni allakkatigut taasinissamikukiuni qulikkaani periarfissaqartitsisimasuni (assersuutigalugu Norgemi, Sverigemi, Ølandimi aamma Finlandimi), oqaluttuarisaanermi tamanna pisarsimavoq, qinersisartup allakkatigut taasivissamik allakkatigut nassiussivigineqarneratigut, taavalu qinersisartup nammineerluni allakkatigut qinersivissani immersortarsimavaa, tamatumalu kingorna allakkatigut taasinini tigussaasoq allakkatigut kommuniminut utertillugu nassiuttarsimallugu. Taasinissamut avatangiisini nakkutigineqanngitsunitaasinernut periaaseq ilaatigut pisoqalisoq atuutsinneqalissasoq, qinersisarneq pillugu inatsisissamut nutaamut siunnersuummi siunnerfigineqanngilaq. Ilatigut pisoqalisoq oqarnermi pineqarpoq,

² Siunnersuummut nassuiaatini qupp. 10.

ullumikkut qarasaasiatigut allakkatigut taasinissap periarfissaanera, taamaalilluni allakkanik tigussaasunik nassiussinissaq pinngitsoorluinnarneqarsinnaalluni.

Kisiannili internettikkut taasilluni qarasaasiakkut allakkatigut taasinissamik periarfissaqarnermi atuutsitsilernissaq, siunnersuummisiunnerfigineqarpoq. Internet-tikkut qarasaasiakkut allakkatigut taasinissamut periarfissaqarnek, nunani arlalinni, atuutsitsilersimasuni imaluunniit misileraasimasuni, atorneqariartorpoq. Nunani avannarlerni Norgemi misileraasoqarsimavoq, aammalu Ålandimi inatsisartut 2019-imi januaarimi qinersinermut inatsisissaq akueraat, tassani qinersisartut nunani allaniittut internettikkut qarasaasiakkut allakkatigut taasinissaat ajornarunnaarsinneqarluni.”³

”Peqatigisaanik Naalakkersuisut tunngaviatigut isumaqarput, qinersisartut ataasiakkaat taasinissartik akisussaaffigigaat.”⁴

Taamaalilluni siunnersuummut nassuiaatit malillugit isumaqarnarpoq nakkutigineqartumik qinersivimmumt ornigunnani taasisarneq Norgemi, Sverigemi, Ålandimi kiisalu Finlandimi nalinginnaasumik atugaasoq. Taamaattoqavinnigilarli, tamanna malittuani nunani pineqartuni qinersisarnermut aaqquissuussinernik misissuataarineq naapertorlugu.

5.4.3 Nunani avannarlerni allani taasisarnerit

5.4.3.1 Norge:

Norgemi nakkutigisaanngitsumik allakkatigut tasisinnaaneq taamaallaat inunnut nunani allani najugaqartunut, allatullu iliorlutik taasisinnaanngitsunut periarfissaatinneqarpoq. 2017-imi Stortingimut qinersinermi qinersivimmi nakkutigisaasumik taasinani allakkatigut taasinerit taamaallaat 762-iusimapput⁵. Kisitsit taanna qinersinermi tassani inuit qinersisinnaasut 3.762.746-uusimanagerat isiginiarlugu takuneqassaaq, kiisalu taasisimasut katillutik 2.945.345-uusimanagerat.⁶ Qinersisartut sinneri nakkutigisaasumik qinersivimmumt ornigullutik taasisussaataapput.

Norgemi qinersinermumt atatillugu marloriarluni qarasaasiakkut taasititsilluni misiliuteqartoqarsimavoq, tamanna 2011-mi kommunestyremumt- kiisalu fylkestingimut (nunap

³ Siunnersuummut nassuiaatini qupp. 13.

⁴ Siunnersuummut nassuiaatini qupp. 2.

⁵ ”Frie og Hemmelige valg”, qupp. 52

<https://www.regjeringen.no/contentassets/0516829ddd434b86880c80e9ceec0281/no/pdfs/nou202020200006000dddpdfs.pdf>

⁶ <https://valgresultat.no/?type=st&year=2017>

immikkoortuini naalackersuinikkut suliaqartussanik) qinersinermi kiisalu 2013-imi stortingimut (inatsisartunut) qinersinermi. Qinersinerni taakkunani qinersisartut qarasaasiakkut attaveqaatitigut taasisinnaasimapput. Qarasaasiakkut taasisinnaaneq qinersivimmuq ornigulluni taasisinnaanermut tapertatut atorneqarsimavoq, taamaallaallu sioqqutsisumik taasisinnaanerup nalaani atorneqarsinnaalluni. 2011-mi misiliinermi kommunit qulit peqataasimapput. Peqatigitillugu kommunit sisamat taasisinnaatitaanermut ukiorititanik misiligutaasumik appaanermut peqataapput. 2013-imi misiliguteqarnermi tamatuma saniatigut kommunit allat marluk aamma peqataapput – tassa katillugit kommunit aqqaneq marluk. Pinngitsaalineqarluni taaseratartoqarsinnaaneraniq minnerpaaffimmiititsiniarluni qinersisartut sioqqutsisumik taasititsinerup nalaani taaseqinnissamut periarfissaqartinneqarput, soorluttaaq qinersivimmi pappialakkut nalinginnaasumik taasineq – tamanna sioqqutsisumik ullormiluunniit qinersivimmi – qarasaasiakkut taasisimanermik atorunnaarsitsissasoq.⁷

Mililigummik ingerlatsinernik taakkunanga marlunnik nalilersuinermi qarasaasiakkut attaveqaatitigut taasisinnaanerup nassataanik taaseqataasut amerleriaateqarsimangitsut ataatsimut inerniliunneqarpoq. Taamaalluni misiligutaasumik ingerlatsinerit qinersinermi peqataasut amerleriaatigisimangilaat. Taamak inerniliineq sammisami ilisimatusaanit nunanilu allani misilittakkanit pissarsiarineqarsimasunit aamma taamak takutitsisunit taperserineqarpoq: qarasaasiakkut taasisinnaanermik eqqussinermi taasiartunngitsoortartut pissarsiarineqaratik taamaallaat inuit qinersivimmi nalinginnaasumik taasiartortartut pissarsiarineqarsimapput.⁸ Qarasaasiakkut attaveqaatitigut taasisarneq pillugu naalackersuinikkut isumaqatigiinngissuteqarneq pissutigalugu qarasaasiakkut taasisarnermik misiliguteqarnerit nanginneqangillat. Qarasaasiakkut attaveqaatitigut qinersinerit isertuunneqarnissaat qulakkeerneqarsinnaanngitsoq nalilersuineq pillugu nalunaarusiami inerniliunneqarsimasoq ataatsimiititaliap immikkoortumik suliarinnittup Stortingimut inassuteqaammini oqaatigisimavaa.⁹

Inimi kisimiilluni nakkutigineqaranilu taasinissaq qinersisartup nammineerluni isumagisussaagaa najoqqutassiami qarasaasiakkut attaveqaatitigut taasisarnermik misiligummik malittarisassiisumi erseqqissaatigineqarsimavoq. Taamaattorli kommunini misiliguteqarfiusuni apersorneqartut amerlanerpaat isumaqatigiissutigisimavaat, qinersinerup isertortumik ingerlanneqarneraniq qulakkeerisussa qinersisartuq namminiunani tassaasorli naalagaaffik. Nalilersuinermi qarasaasiakkut attaveqaatitigut taasisimasut sisamararterutaasa

---

⁷ ”Frie og Hemmelige valg”, qupp. 53

<https://www.regjeringen.no/contentassets/0516829ddd434b86880c80e9ceec0281/no/pdfs/nou202020200006000dddpdfs.pdf>

⁸ ”Frie og hemmelige valg”, qupp. 54

<https://www.regjeringen.no/contentassets/0516829ddd434b86880c80e9ceec0281/no/pdfs/nou202020200006000dddpdfs.pdf>

⁹ ”Frie og hemmelige valg”, qupp. 55

<https://www.regjeringen.no/contentassets/0516829ddd434b86880c80e9ceec0281/no/pdfs/nou202020200006000dddpdfs.pdf>

nalunaarutigisimavaat taasinerminni inimi allanik inoqarsimasoq. Qanoq taasinerup allanit isigineqarani pisimatiginera ilisimaneqanngilaq. Qarasaasiakkut kiisalu qinersivimmut ornigulluni nalinginnaasumik taasisimanermi taasinerup sorliup atuuttussaatinneqarnera pillugu apeqqummut peqataasut affaat inorlugit eqqortumik akissuteqarsimapput.¹⁰

5.4.3.2 Åland:

Ålandimi qarasaasiakkut attaveqaatitigut taasisinnaaneq 2019-imi lagtingimut kommuninullu qinersinermi siullerpaamik atorneqartussatut pilersaarusionsorneqarsimavoq.¹¹ Taamaattorli qarasaasiakkut attaveqaatitigut taasisinnaanngornissap aallarnernissaa ullormik ataatsimik sioqqullugu taamak iliornissaq taamaatinneqassasoq aalajangiunneqarpoq. Kukkunerit arlallit, amigartumik misileraasimaneq aaqqissuussinermilu isumannaallisaanermut tunngatillugu nalorninartut tamatumunnga pissutaasimapput, tamannalumi siunnersuummut nassuiaatini qupp. 20-21-imi Naalakkersuisunit allaaserineqarsimavoq.¹²

Ålandimi napparsimaneq, innarluuteqarneq nunamiluunniit allamiinneq pissutigalugit ullormi qinersivimmi ornigulluni taasisinnaanngikkaanni aatsaat nakkutigisaasumik qinersiviup avataani siumoortumik allakkatigut taasisoqarsinnaavoq.¹³ Qinersisartut sinneri nakkutigisaasumik qinersivimmut ornigullutik taasisussaataapput.

5.4.3.3 Sverige:

Sverigemi naalakkersuisut 2013-imi qarasaasiakkut taasisarneq kiisalu qinersisarneq pillugu apeqqutit allat pillugit nalunaarusiamik saqqummiussaqarput. Naalakkersuisut qarasaasiakkut attaveqaatitigut taasisinnaanerup periarfissiissutaanik iluarisimaarinninnerminnik nalunaarusiakkut ersersitsippot, taamaattorli innuttaasut qinersisitsinermik tatiginninnerat apparsarumanagu aaqqissuussinerup isumannaallisagaanera pingaartinneqartariaqartoq erseqqissaatigineqarpoq.¹⁴ Naak iluarisimaarinnilluni naliliisoqaraluartoq Sverigemi qarasaasiakkut taasisarnermik atuiffiusumik maannamut sulii qinersititsisoqarsimanngilaq.

Sverigemi taamaallaat nunami allami najugaqaraanni nakkutigisaasumik qinersiviup avataani allakkatigut taasisoqarsinnaavoq. Tamatumani allagaq nunamit allamit nassiunneqarsimassaaq. Taamaattorli utoqqartut aalassarluttut, napparsimasut, innarluuteqartut imaluunniit inissiisarfimmi kiffaanngissusiiagaasut qinersivimmi taasiartorsinnaanngikkaanni allakkisartoqarluni taasisoqarsinnaavoq, tassa taasineq inummit allamit

¹⁰ "Frie og hemmelige valg", qupp. 55

<https://www.regjeringen.no/contentassets/0516829ddd434b86880c80e9ceec0281/no/pdfs/nou202020200006000dddpdfs.pdf>

¹¹ <https://www.regeringen.ax/nyheter/landskapsregeringen-upphandlar-e-rostning>

¹² <https://www.val.ax/sa-har-rostar-du/rosta-internet-om-du-ar-bosatt-utanfor-aland>

¹³ <https://www.val.ax/sa-har-rostar-du/fortidsrosta-brev>

¹⁴ <https://www.regeringen.se/49bb86/contentassets/50146d1ac81d45318fb1a2c1e8679e90/e-rostning-och-andra-valfragor-sou-201324>

tunniukkiartorneqarluni.¹⁵ Qinersisartut sinneri nakkutigisaasumik qinersivimmumt ornigullutik taasisussaataitaapput.

5.4.3.4 Finland:

Finlandimi 2008-mi kommuninut qinersinermi kommunini pingasuni qarasaasiakkut attaveqaatitigut taasisarneq misiligutigineqarpoq. Justitsministeriaqarfimmi kingorna nalilersuinermi misiligutitut ingerlatsinerit iluatsinngitsut ministeriaqarfimmit paasineqarsimavoq, tassami taasititsineq pisuni 232-ni unittoortarsimammat, taamani qinersineq nutaamik ingerlanneqassasoq ingerlatsinermut eqqartuussivimmi qaffasinnerpaami aalajangiunneqarsimalluni. Taasitsitsinerup qinersisartut ilaannut unittoortitsisarsimanerata saniatigut aaqquissuussineq naatsorsuutigineqartut pitsaasunik sunniuteqarsimanngitsutut nalilerneqarsimavoq, matumani aamma oqartussani suliassanik ikilisaataanissaanik naatsorsuutiginnisimagaluarneq eqqarsaatigalugu.¹⁶

Finlandimi 2019-imi rigsdagimut qinersimermiit nunami allami najugaqaraanni nunamiluunniit allamiikkaanni nakkutigisaasumik qinersiviusup avataani allakkatigut taasisoqarsinnaalerpoq.¹⁷ Qinersisartut sinneri nakkutigisaasumik qinersivimmumt ornigullutik taasisussaataitaapput.

5.4.4 Siunnersuummut tunngatillugu nunani avannarlerni periutsinik ataatsimiititaliap paasinninnera

Qarasaasiakkut taasisinnaanermik atuutilersitsinissaq tunngavissinniarlugu Naalackersuisut tamatuma Norgemi, Sverigemi, Ålandimi Finlandimilu atugaaneranut, nunallu taakku taaguummik “taasinerup isertuunneqarnissaanik”-mik, Kalaallit Nunaanni maannamut tunngaviutinneqarsimasumut sanilliullugu allatut paasinnittarnerannut innersuussipput.

Tamatuminngali ilumoorneraaneq aappaatigooqarpoq. Ataatsimiititaliap takunnissinnaanera malillugu nunani taakkunani nakkutigisaasumik qinersivimmumt ornigutinnikkaluarluni taasisoqarsinnaanera ilumoorpoq. Ataatsimiititaliamilli maluginiarneqartoq malillugu periarfissaq taanna taasisinnaasut ilaannut ikitsunut taamaallaat atuuppoq. Iluamik oqaatigissagaanni inuit nunami allami najugaqartut allatut iliorlutik taasinissaminnut periarfissaqanngitsut kisipajaamik taamak taasisinnaapput. Aammattaaq oqaatigineqarsinnaavoq inuit nunani allami najugaqartut danmarkimi Kalaallit Nunaannilu malittarisassat malillugit qinersisinnaatitaanngimmata, qinersisinnaatitaasunut taakkunungaqqissaq taasititseriaatsit assigiinngussuteqarnerannut tamanna aamma nassuiaataasinnaavoq. Taasisinnaatitaasut sinneri nakkutigisaasumik qinersivimmumt

¹⁵ <https://www.val.se/serviceankar/teckensprak/satt-att-rosta.html>

¹⁶ <https://www.regeringen.se/49bb86/contentassets/50146d1ac81d45318fb1a2c1e8679e90/e-rostning-och-andra-valfragor-sou-201324> qupp. 46

¹⁷ <https://vaalit.fi/sv/brevrostning>

ornigullutik taasisussaataapput.

Nakkutigineqartumik qinersiviup avataani allakkatigut ikitsuinnarnik taasisitsisarnerup nunani allani peruserineqarsinnaasup, qarasaasiakkut taasisitsisarnermik eqqussiniarnermut tunngavilersuutitut Naalakkersuisunit atorneqarnera ataatsimiititaliamit tunngaviatigut ajornartorsiutitaqartut isigineqarpoq. Tamanna pingaartumik qarasaasiakkut taasititsisarnerup nunani taakkunani Naalakkersuisunit assersuutitut taaneqartuni atorneqannginnera, kiisalu taasisitseriaatsit marluk pineqartut isumannaallisagaanikkut assigiinngissuseqarnerat eqqarsaatigalugit.

Qinersisartut ataasiakkaat taasinerup isertortuuneranik qulakkeerinninnissamut nammineerlutik akisussaasuusut, Naalakkersuisut § 38, imm. 4-kkut kiisalu nassuiaatitigut oqaatigigaat ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Norgemi – kingorna qarasaasiakkut taasisitsisarnerup ingerlateqqinneqannginnissaanik Norgemi naalagaaffiup aalajangiineranik kinguneqartumik - qarasaasiakkut taasititsilluni misiligutaasunit marlunni misilittakkat takutippaat qinersisartut amerlanerpaat isumaqartut taasinerup isertuussassaanerata qulakkeerneqarnissaa naalagaaffimmit akisussaaffigineqartoq, tamanna aamma naak kia akisussaasuunera aaqqissuussinermut ilitersuussutini erseqqissaatigineqarsimagaluartoq. Qarasaasiakkut taasisitsilluni misiliinerni peqataasut sisamararterutaasa taasineranni inimi taasiffiusumi allanik isersimasoqartarsimasoq paasinarsisimavoq.

5.5.3 Qanoq iliorluni qarasaasiakkut taasinerinik isumannaallisaaqartarpa

Siunnersuummut nassuiaatini qarasaasiakkut taasinerut tunngatillugu isumannaallisaaqartarpa pillugu ilisimatitsissutigineqarpoq:

”Qarasaasiatigut allakkatigut taasisinnaalernerup taasisarneq pillugu nalitsinni innuttaasut oqartussaaqataanerata eqqarsaatigalugu maligassanut naammassinissimanissaa piumasaqaataassooq. Tamanna immikkut isumaqarpoq qarasaasiatigut allakkatigut taasisinnaalernerup makku qularnaarsimassagai:

- a) taasinerinik isertuussisussaataaneq,
- b) qinersisartut ataasiakkaat aamma qinersisuunerisa isumannaarneqarnera, aamma
- c) avataaneersut qinersinerup inerneranut sunniuteqarsinnaannginnerata isumannaarneqarnera.

a)-mut tunngatillugu:

Taasinerinik isertuussisussaataaneq qularnaarneqassaaq qarasaasiatigut allakkatigut taasinerit allakkat puuinut (paasiuminaallisakkanut) marloqiusanut “poortorneqarnerisigut”, tunngaviusumik tigussaasumik sioqqutsisumik taasinerit

ullumikkut poortorneqartarnerisut.

b)-mut tunngatillugu:

Kinaassuseq eqqortoq sapinngisamik annertunerpaamik qularnaarniarlugu qinersisartup qarasaasiatigut allakkatigut taasisinnaassaguni NemID-mik taamaaqataanilluunniit atugaqassaaq. Missingiummi siunniunneqarpoq qinersisartup qarasaasiamit suminngaanniilluunniit qarasaasiatigut allakkatigut taasisinnaanissaa.

....

Qarasaasiatigut allakkatigut taasinermi qinersisartutut kisimiissinnaanerup oqartussanit qularnaarneqarsinnaannginnera illuatungilerniarlugu, qinersisartutut ataasiaannarani qarasaasiatigut allakkatigut taasisoqarsinnaalertillugu, qarasaasiakkut periaaseq aaqqissuunneqassaaq. Qarasaasiakkut allakkatigut taasinerupkingulliupkisimi nalunaarsorneqartarnissaa, periaatsimi qularnaarneqassaaq. Tamatuma saniatigut qinersisartup qarasaasiatigut allakkatigut taasereersoqullormi qinersivimmi taasiartorfissamut takkussinnaavoq, nalinginnaasumillu taasillutik. Taamaattoqassappat ullormi qinersivimmi tigussaasumik taasineq kisimi nalunaarsorneqassaaq.

c)-mut tunngatillugu:

Qarasaasiatigut allakkatigut taasinerit passunneqartarnerannut tunngatillugu annertunerpaamik isumannaatsuutitsinissaq qulakkeerniarlugu, taasinerit tamarmik, ulloq qinersiviusoq sioqqullugu taasiviusut kisinneqartarneri qitiusumit ingerlanneqartalernissaat siunnersuutigineqarpoq. Tassa imaappoq, tigussaasumik sioqutsisumik taasinerit aammalu qarasaasiatigut allakkatigut taasinerit. Tamatuma kingunerisaanik Namminersorlutik Oqartussani Nunamut Namminermut Immikkoortorta qarfiup, siunissami taasinerinik, ulloq qinersiviusoq sioqqullugu taasinerinik tamanik kisitsinissaq akisussaaffigilissavaa. Taasinerit taakkua tamarmiusut kisinneqartarnerisa qitiusumut nuunneqarnera tamanna taasinerinik taakkuninnga kisitsinerimut akisussaaffiup kommunini qinersinerinik siulersuisunit Nunamut Namminermut Immikkoortorta qarfiimmut nuunneqarneranik malitseqassaaq.”

...

Qarasaasiatigut periaaseq periaatsilluunniit qarasaasiatigut allakkatigut taasinerinik passussinerimut atorneqartussat susassaqqanngitsut qarasaasiatigut allakkatigut taasinerinut isersinnaannginnissaannut isumannaallisaanerup annertunerpaap

*qularnaarneqarnissaa pingaartillugu aaqqissuunneqassapput.*¹⁸

NemID aqutigalugu inuup taasisup taannarpiaaneranik uppernarsaaneq, aaqqissuussinnermut maanna atorpeqartumut sanilliullugu isumannaannerusungasoq ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Malittarisassat atuutut malillugit taasinnermi taamaallaat inuup aqqa inunngorfialu nalunaarutigineqassapput. Taamaakkaluartoq “isumannaallisaanerup annertunerpaap qularnaarneqarnissaa” Naalakkersuisunit atorpeqarsimammat issuakkami malunnarpoq, arlaatigut nalorninarpoqarsinnaanera Naalakkersuisunit akuersaarneqarpoq.

Aaqqissuussinnerup qarasaasiakkut allakkatigut taasisarnermut atorpeqartussap isumannaallisagaanissaa pillugu nassuiaatini ilisimatitsissutigineqarpoq:

”Qarasaasiatigut periaatsimi qarasaasiatigut allakkatigut taasisarnermik ikorfartuutaasussami isumannaallisaanerumut sakkortuunik piumasaqaateqartoqassaaq. Periaaseq tutsuiginartuussaaq kinaassutsimillu isertuussilluni allakkatigut taasinerit eqqortumik nalunaarsornissaannut atorsinnaassalluni. Periaatsip aserortoorsinnaanera il.il. pinngitsoortinniarlugit periaatsip ingerlatsinikkut isumannaassusianut piumasaqaatinik aalajangersaasoqassaaq. Periaaseq patajaatsuussaaq, taamalu periaatsimik atuisunit avataaneersunillu periaatsip sunnernerneqarsinnaaneranut isumannaarneqarsimassalluni. Periaaseq susassa-qanngitsunut isersinnaanerannut illersugaassaaq. Periaatsip periaatsimi iliuutsit uppernarsarsinnaassavai, aserortoortoqassagaluarpallu sapinngisamik piaarnerpaamik kukkuneq sumiissusersinnaassallugu, kiisalu piukkunnassuseqassalluni atuutilinnginnermi misiliinerit pisariaqartut taakkulu tunngavigalugit iluarsinerit ingerlanneqarsinnaanissaannut. Periaatsip immikkut issusia namminiussusialu isumannaarneqarsimassapput. Periaatsip piginnaasassat anguniakkat taakku anguniarnissaannut piukkunnartut imarissavai.

*Qarasaasiatigut allakkatigut taasinissamut periaatsipineriartortinneqarnerani, suliarineqarnerani ingerlanneqarneranilu pitsaassutsimik qularnaarinninniarluni suliniutinik ingerlataqartoqarumaarpoq. Tamatumunnga atatillugu ilaatigut ilusilersorneqarnerata kiisalu programmi atortussani immikkoortunut ataasiakkaat pitsaassutsikkut qularnaarneqarsimanissaannik piumasaqaateqartoqassaaq.”*¹⁹

Qarasaasiakkut taasisarnerni peqquserluttoqarsinnaaneranut tunngatillugu oqaaseqaatini ima allassimasoqarpoq:

”Periarfissami atuuttumi ornigulluni taasinissamik periarfissap atuuttup atuunnerani

¹⁸ Nassuiaatini qupp. 7-imiit.

¹⁹ Nassuiaatini qupp. 17.

aammalu qarasaasiakktut taasinissamut periarfissaqarnerit ilassutaasussat siunner-suutigineqartut atuunneranni, tamatigut peqquserlunnissaq periarfissaqartussaasoq, Naalakkersuisut eqqumaffigisorujussuaat. Aarlerinaataasoq taanna atuuttuaannarsimavoq, aammalu siunissami atuuttussaalluni. Ornigulluni taasivissani aammalu qarasaasiakktut taasivissani peqquserlussinnaanerit assigiinngillat, kisianni taasivissani marlunni taakkunani peqquserluttoqarsinnaalluni. Taasivissani qanorluunniit ilusilinni peqquserlussinnaanerup sapinngisamik periarfissaannginnissaa Naalakkersuisut soorunami aallutorujussuaat, kisianni taasivissat arlaannaanniluunniit peqquserlunnissamik periarfissaqarnerup pinngitsoortivissinnaanissaa ajornarpoq.”²⁰

Qinersinermut atatillugu peqquserluttoqartuaannarsinnaanerani, kiisalu qinerseriaatsini taaneqartuni marlunni peqquserluttoqarsinnaaneranut periarfissat assigiinngitsuunerannik Naalakkersuisut inerniliiginnarnerat ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Qinereriaatsinulli taakkununga tunngatillugu peqquserluttoqarsinnaanerata kingunerisinnaasaasa assigiissinnaanerat pillugu Naalakkersuisut isummerfiginnissimanerannik ataatsimiititaliaq takusaqarsinnaanngilaq. Ajornartorsiut taanna immikkoortoq 5.6-imi erseqqinnerusumik sammineqassaaq.

5.5.4 Paasissutissanik passussisarneq paasissutissanillu paaasarneq

Tusarniaaneq pillugu immikkoortumi allassimavoq Digitalinngorsaanermut Aqutsisoqarfimmit oqaatigineqarsimasoq; ‘qinersineq tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit digitalimik ingerlanneqarpat, inunntut paasissutissanik illersuinissaq naapertorlugu, inummut paasissutissat digitaliusut qanoq siviutigisumik toqqorsimatinneqaqqusaanerannut, paaasissamut maleruagassamik aalajangersaasoqartussaasoq’.

Naalakkersuisut tamatumunnga ima oqaaseqaateqarput ”Ajornartorsiut taanna § 30-imi ilaatinneqarpoq, tassami ingerlatsinerup aallartereernerani ajornartorsiut taanna iliuuseqarfiginneqassasoq naatsorsuutigineqarmat.”²¹

§ 30 ima oqaasertalerneqarsimavoq:

”§ 30. Digitalimik allakkatigut taasinerimut atugassanik digitalimik periaatsinik Naalakkersuisut pilersitsissapput aammalu ingerlanneqarneranut akisussaasuussallutik. Digitalimik aaqqiissutissaq Qinersinermut ataatsimiititaliamit akuerineqarsimassaaq.

Ajornartorsiutip taassuma siunnersuutip § 30-anit iliuuseqarfiginneqarneranik Naalakkersuisut isummernerat ataaatsimiititaliamit isumaqatigineqanngilaq. Paasissutissap nalunaarsorneqartup

²⁰ Nassuiaatini qupp. 15.

²¹ Siunnersuummut nassuiaatini qupp. 41.

– tassa qanoq taasisimaneq pillugu paasissutissap – sorpiaanera eqqarsaatigalugu, pīiaanerup illersorneqarsinnaasumik pinissaanut, qaqugukkullu pīiaanerup pinissaanut erseqqilluinnartunik sinaakkusiisoqarnissaa ataatsimiititaliamit tunngaviusumik pingaaruteqarsorineqarpoq.

Aammattaaq Digitalinngorsaannermut Aqutsisoqarfimmit tusarniaannermut akissummi oqaatigineqarpoq, ‘qinersisartup qarasaasiakkut allakkatigut taasineramik atuinera pillugu paasissutissat nalunaarsukkat politikerinut siunnersuisartunut iluatinnartorpassuarnik imaqtartussaapput’. ‘Digitalimik periaaseq takussutissanik digitaliusunik, periaatsimit anillatsinneqarsinnaasunik aammalu naatsorsueqqissaarnikkut suliarinninnermut atorneqarsinnaasunnngortinneqarsinnaasunik imaqtartussaasoq’ innersuussutigineqarluni. Tamatuma kingunerisaanik qinnigassanngortittut qineqqusaarnermi suut sunniuteqarluarnersut aammalu suut sunniuteqarluannnginnersut, pillugu asseqanngitsumik ilisimasaqalertussaapput. Tamanna tunngavigalugu Digitalinngorsaannermut Aqutsisoqarfimmit siunnersuutigineqarpoq ‘qarasaasiakkut allakkatigut taasineq pillugu paasissutissiissutigineqarsinnaasutuaasoq tassaassasoq qarasaasiakkut allakkatigut taasinerit amerlassusaat, qinersinerup inernerani ilaatinneqartut pillugit aalajangersakkamik ilanngussisoqassasoq.’

Naalackersuisut tamatumunnga ima isummerfiginnipput:

”Ajornartorsiut taanna inatsisissatut siunnersuummi immikkut aalajangersaaffigineqanngilaq, tassami naliliisoqarmat periaatsimit paasissutissanik taamaattunik tigusinissaq ajornarluinnanngissinnaammat. ilisimatusarnermut atatillugu paasissutissanik taamaattunik pissarsisinnaanerup naleqqussinnaanera.”²²

Tamatumani tunngaviusut pillugit oqaaseqaatinik ilanngussinissani ataatsimiititaliap tunngavissaqarsoraa: qarasaasiakkut taasinerit pillugit kisitsisitigut paasissutissanik siaruarterisinnaanissaq Naalackersuisunit kissaatigineqarpat – tassa qarasaasiakkut taasinerit amerlassusaat pillugu pasissutissat saniatigut paasissutissanik allanik aamma, tamanna ataatsimiititaliap paasinninnera malillugu namminerminik aalajangersakkatut ilusilerneqarsimasariaqaralarpoq, sunik siaruarterisinnaanermik, kikkunnullu siaruarterisinnaanermik nalornisoqaqqunagu. Tamakku pillugit nalornissuteqarnerup nassatarisinnaavaa, qarasaasiakkut taasinnissamik isumaliuteqaraluartup, paasissutissap taassuma kingorna qaquguluunniit imminut aallaavissineqarnissaa annilannatigalugu taamak iliunngitsoornera.

5.6 Kukkusoaqaratarsinnaanera peqquserluttoqaratarsinnaaneralu pillugit ataatsimiititaliap naliliinera

²² Siunnersuummut nassuiaatini qupp. 41.

Ataatsimiititaliap paasinninnera malillugu qinerseriaatsit taakku marluk ulorianaatigisinnaasaat assigiinngitsorujussuupput. Qinersivimmut ornigulluni nakkutigisaasumik taasinermi kukkusutaaratarsinnaasut peqquserluutaaratarsinnaasullu uku ataatsimiititaliamit tikkuarneqarput:

- Qinersisartut nalunaarsorneqarfianni kukkusup aqqanik titaasoqarsinnaanera. Tamanna inuup kukkunerissavaa.
- Inuup qinersisartup allap aqqanik inunngorfianillu taasilluni allaanerarsinnaanera. Ataatsimiititaliali isumaa malillugu tamatumani taasinerit ikitsunnguit kisimik sunnerneqarsinnaapput, tassami inuk pineqartoq arlaleriarluni taasiartorpat qinersivimmi suleqataasut pasitsannissaat naatsorsuutigisariaqarmat. Tamanna taasiartornermut atatillugu kinaassutsimik uppersaasussaataitanermik atuutsitsilernikkut pinaveersaartinneqarsinnaavoq. Tassunga atatillugu allaat kiusinnermut inunngornermulluunniit allagartamik takutitsinikkut uppersaasussaataaneq iluaqutaasinnaavoq.
- Qinersivimmi suleqataasup taasinerik peersinera, imaluunniit saniatigut taasinerik ikisinera. Tamannali kisitsinermi taasinerit amerlassusaat qinersisartut nalunaarsorsimaffiat naapertorlugu taasinerit amerlassusaannut naapertuutinnginnerisigut qulaajaavigineqarsinnaavoq.
- Qinersivimmi suleqataasup taasinerik amerlaqataannik taarserlugit peersineratigut.
- Qinersivimmi suleqataasup taasinerik atuuttumik atuutinngitsutut nalunaarsuineratigut.

Qinersivimmut ornigulluni qinersinermi taasinerinilu kisitsinermi, innuttaasut qinersinermik tatiginninnerannik ilapittuutaasumik inunnik arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsunik najuuttoqarnera ersarissuunermik nakkutiginninnermillu qulakkeerisinnaavoq.

Qarasaasiakkut attaveqaatigut peqquserluttoqarnerani ataatsimiititaliap isumaa naapertorlugu qarasaasiakkut qinersivimmi qinersinerik allannortiterisinnaavoq, taasinerik nakkutiginnittoqarsinnaavoq kiisalu atortulersuummik qamitsisoqarsinnaalluni. Piffissami kingullermi pisartut pillugit assersuutininik saqqummertoqartarpoq, tamatumani naalagaaffiit – aamma qinersinerlut atillugu – qarasaasiakkut attaveqaatigut peqquserlunnianit, hackerinit pinerlineqartarlutik.

Ataatsimiititaliap paasinninnera malillugu illuatungaani kukkunerit qinersivimmi suleqataasut nalaatsornikkut kukkussutigisaat peqquserlullunilu taasinerit ataasiakkaat, illuatungaani aalajangersimasumik inerniliinissaq siunertarlugu aqqissuussaasumik peqquserluuteqarnerit assigiinngitsorujussuupput. Kukkunerit qinersinerup inerneranut sunniuteqassappata qinersivimmi suleqataasut arlaqartut kukkussuteqarsimasariaqassapput. Qinersivimmut ornigulluni taasisitsinermi inernerup naapertuuttuunera qularutigineqarpat, pappiaratigut taasinerit nutaamik kiseqqissaarnerisigut misissuiffiginneqqittoqarsinnaavoq. Qarasaasiakkut

allakkatigut taasinernut tunngatillugu qinersinerup inernerata sunnerneqassappat inuup ataasiinnaap peqquserlulluni iliuseqarnera naammappoq, tamatumalu annertussusaata qulaajaaviginiarnera ajornakusoorsinnaavoq. Taamaalilluni qarasaasiakkut atortulersuutitigut ajoquusiinnaaneq- ajoquusiinerullu annertussuserisinnaasaa, atortulersuutinut nalinginnaasunut sanilliullugu annertunerujussuuvoq.

Qanoq iliorluni qarasaasiakkut allakkatigut taasisarnernernik ersarissuutitsinermik nakkutiginninnermillu, ornigulluni taasisarnerni ersarissuutitsinermut nakkutiginnitarnermullu naapertuuttunngortitsinissap qulakkeerneqarsinnaanera ataatsimiititaliamit takujuminaatsinneqarpoq. Qanoq iliorluni innuttaasut qinersinerup ingerlanneqarneranik taasinernillu eqqortumik kisitsisoqarneranik malinnaaffiginninnissamik qulakkeerneqarsinnaappat? Qinersineq naammattumik ersarissuseqartumik nakkutigineqartumillu ingerlanneqarsinnaanngippat, tamatuma qinersinerup inernerata qanoq eqqortuutigineranik tatiginninnermik annikillisaataasinnaanera ataatsimiititaliamit isumakulunnartinneqarpoq.

6. Ataatsimiititaliap oqaaseqaatai inassuteqaataalu

Naalagaaffeqatigiinni allamiit nuunnermi taasisinnaatitaaneq eqqarsaatigalugu Naalagaaffeqatigiinni inatsisitigut inassisimanerup aallaavittut assigiinnissaat ataatsimiititaliamit tunngaviatigut pingaartinneqarpoq. Tamanna tunngavigalugu qaammatinik arfinilinnik piumasaaammik sukaterisoqassanngitsoq ataatsimiititaliamit kaammattuutigineqarpoq.

Qarasaasiakkut taasisinnaanerup atuutsinneqalertinnagu siaruarterneqannginneranilu sukumiisumik misilerarneqarnissaa ataatsimiititaliap isumaa malillugu aalajangiisuusumik pingaaruteqarpoq.

Ataatsimiititaliaq tunngaviatigut isumaqarpoq Namminersorlutik Oqartussat taasinerup isertuussaanerata qulakkeerneqarnissaanut sulit tunngaviusumik akisussaasuusariaqartut, tamanna taasineq qarasaasiakkulluunniit pigaluarpat. Naalakkersuisut tamanna naapertorlugu allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussissasut ataatsimiititaliamit **kaammattuutigineqassaaq.**

Qinersivimmi taasinermut atatillugu peqquserluttoqarsinnaaneranik sulit killiliinerusinnaajumalluni, Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuummik, qinersinermit kinaassutsimik uppenarsaammik assitalimmik takutitsisussaataalersitsisumik saqqummiusseqqullugit ataatsimiititaliamit **kaammattorneqarput.**

Ilinniakkat assigiinnigitsut ilinniarnersiutinik pissarsissutaasinnaanatik ilinniartumit namminermit akilerneqartussaanerata tunngavigalugu ataatsimiititaliaq isumaqarpoq, ilinniartup nunami allamiimiikkallarnerni taasisinnaatitaaneranut ilinniagarsiuteqarnerasoq aalajangiisuunani ilinniakkamut tunngatillugu nunami allamiinnerata aalajangiisuunera pingaaruteqartoq.

Amerlanerusut ullormi qinersivimmi taasinnaminnut periarfissinneqarnissaat qulakkeerniarlugu ataatsimiititaliamit **kaammattuutigineqarpoq** Naalakkersuisut

allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussissasut, taamaalillutik inuit kommunimi aalajangersimasumi qinersisartut nalunaarsorsimaffianni nalunaarsorneqarsimasut kommunimi pineqartumi qinersivimmi sorlermiluunniit taasisinnaanermut periarfissinneqarlutik, tassa tamanna aamma illoqarfigisap avataani illoqarfinni allani.

Siuliani oqaatigineqartutut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussisoqarnissaanik ataatsimiititaliamit isumaqatigiittumit inassuteqaatip Naalakkersuisunit akuersaarneqarnissaa naatsorsuutigalugu siunnersuut **akuersissutigineqassasoq** **ataatsimiititaliamit isumaqatigiittumit inassutigineqarpoq.**

Ataatsimiitaliap taama oqaaseqaateqarluni isumaliutissiisummilu allassimanageratut paasinnilluni siunnersuut aappasaaniigassanngortippaa.

Anders Olsen
Siulittaasoq

Mariane Paviasen
Siulittaasup tullia

Aleqa Hammond

Rachel H. Ingemann

Stine Egede